

isimle ateş arasında

nazan bekirođlu

İSİM

Ç alıntı bir esame ile girdim onun hayatına. Ben artık yeni bir isim, yeni bir isim olduğuma bakılırsa yeni bir hayatım. Esami'den bozma bir kelime olan esame; kocaman, ağır ve meşin ciltli lügatlere göre isimler demekti ve hayat dediğim de şunun şurasında bir deftere iz düşülmüş bir isimden başka neydi ki?

Böyle bir ticaretin karşılığında iyi bir hayat satın almış olmalıydım ki soğuk bir kış günü kuytuda saydığım altınlar karşılığında, kirli bakışlarla yüzüme baktı hayatlar taciri. Al, dedi, güle güle kullan. Niyetinin berrak sular safiyetine gülümsedim. Birkaç kâğıt parçası tutuşturdu elime, bir de bir tütsü-buhur dükkânının anahtarını.

Esame ticaretinin devlet eliyle serbest bırakıldığı yılları da görmüş geçirmiş olan bu ülkede kötülüğün herkese ve her şeye bulaştığı, gafletin ihanetten ayırt edilmesinin iyice zorlaştığı bu zamanda esame, bakışın bir açısıyla neredeyse bir yatırım aracıydı. Dahası benim şu kirli kâğıt suretinde yazılmış ve bütün ömrüm boyunca kalbimin üzerinde tedirginlikle taşıyacağım bir kaderim vardı, yaşayacaklarım, sınavım, yenilğim. Üstelik ben gafildim.

Esame. Bir kâğıt parçasıydı nihayetinde. Dokundum. İçim titredi. Kaderimin onda yazılı olduğunu o vakit nereden bilecektim? Yeni hayatımı elime aldım, açtım baktım. Ne yaşı tam uyuyordu yaşıma ne de adı adıma. Tütsü-buhur ticaretinden de hiç anlamazdım. Fazla uzatmadım. Anahtarı cebime attım. Kâğıdı orta yerinden katlarken

yeni adım mırıldandım: Mansur! Birden, kirli bakışları olan hayatlar tacirine dönüp sahi, dedim, sen aracısın, bu hayatın gerçek satıcısı kim? Sonra, dedi kirli bir keyifle gülümserken, sonra anlarsın.

Kıyametin kopmasına daha çok vardı ya, vakit ikinci ile akşam arası, günlerden cumaydı.

Sonrası çabuk geldi. Birkaç saat sonra, kar, kurşuni gökten ağır ağır ve tane tane dökülmeye henüz başlamışken. Başımda inanılmaz bir ağrı. Kalbimde, ücreti ödenmiş olsa da bedeli ödenmemiş bir hayatın ağırlığı. Ama yine de sınırsız bir merakla. Camilerin ve sarayların, beyaz gemilerle lâcivert suların, kurşun kaplı kubbelerin ve servili mezarlıkların kenti olan ve her mahallesi bir tepenin eteğinde kurulu bulunan İstanbul'da. Fatih'in büyük ve güzel camiine yakın, çıkışı hiç yokmuş gibi kıvrılan aralıklarda dolanıp durduktan sonra bulduğum iç sokakta. Bir dükkân anahtarından çok bir dolap anahtarına benzeyen küçük anahtarla. Ebedi kentin kârgir ve güzel binalarından biri olmayan. Kuytuda kalmış. Nefti. Gölgesi. Bir dükkânın kapısını açacaktım ki baktım, zaten açıldı. Yüzüme, birbirine karışmış onlarca tütsü, buhur ve baharatın kokusu çarptı önce.

Tarçın, zencefil, karanfil. Sersemledim.

Sonra. Dipteki dolapların ve camekânların arkasında onu gördüm.

Benden önce dükkâna inmiş. Kendisindeki anahtarla kapıyı açmış. Beni bekliyormuş, öyle dedi. Mansur'un karısıymış. Bir arka bahçesi, bir de imalâthanesi olan bu dükkânın üst katında yaşıyormuş. Şaşakaldım. Bunu hiç hesaba katmamıştım. Fazla bir şey değildi istediği. Her şeyin bozulduğu bir devridaim içinde o da payına düşeni istiyordu sadece. Önce bu kadarını söyledi. Gerisi sökülen bir ipliğin ucu gibi geldi. Kimsesizmiş. Kocasının ölümü üzerine beş parasız kalmak yerine bin bir türlü korkuyu göze alarak ocağa kadar yaklaşmış, kirli bir silsile kurarak esameyi satışı çıkartanların elinden biraz tehdit biraz ricayla bu payı almak ona uygun bir yol gibi gelmiş. Biraz acıma biraz korku hissetmişler ona karşı, böyle böyleymiş.

Anlattıklarına inanmak içimden gelmiyordu.

Ama durgun bir su gibi konuşuyordu.

Sustu.

İyi ya, dedim, sen sattın, ben satın aldım. Alacaklı verecekli kalmadı aramızda. Yetmez, dedi. Sesindeki kararlılık neredeyse eğlendi-riciydi. Ama nedense bir sezgi içimi titretti. Yok, yetmez, diye devam etti. Bu dükkânın yarı geliriyle ulûfenin de üçte birini isterim. Zaten ben olmasam sen bu dükkânda hiç demeksin. Gülün, geçici olan kokusunu saklamak için tütsüye nasıl dönüştürüleceğini, buhurun ateşe nasıl atılması gerektiğini nereden bileceksin?

Reddetsem ne olur, diye hiç düşünmedim. Kestirmek zor değildi, buralara kadar tırmanan cesaret, bir yerlere gidebilirdi, birilerine bir şeyler söyleyebilirdi. Bir ihbar sonum demekti. Bu gibi. Sonra gülün kokusu. Gerçekten hiçbir şey bilmezdim. Korkmadım, gülümsedim. Sükûnetle, tamam, dedim. Tatlı bir belâ sarmaşığydı. Birkaç gün sonra nasılsa başımdan savardım.

Baştan savılacak tatlı bir belâ sarmaşığından çok daha fazlası olduğunu biraz sonra gördüm. Ayağa kalktı. Tepeden turnağa siyahtı. Boşlukta kapladığı hacme bakakaldım. Usulca yürüdü. Karanlık dükkân üzerime yürüdü. Bir dolaba uzandı. Esmer bir kelebeğe benzeyen ellerini gördüm. Sağ bileğine geçirilmiş gümüş bilekliğin nakışlarını ve lâ'l taşlarını gördüm. Bir buhur tanesini avuçlarının arasına aldı. Avucunun ortasındaki kına lekesini gördüm. Ufalanan buhur tanesini ateşe attı. Gül tam bağrından yandı. Buhurun, güzel kokusunu salması için ateşe atılması gerektiğini gördüm. Ateş kızıl. Buhur siyah. Duman bir âh kıvrımı. Bir duanın ağırlığı. Görmediğim ülkeleri, iki denizin tam birleştiği yerde kurulmuş, bol tapınaklı yitık kentleri gördüm. Uzaktan deve çingirakları. Konuşan ırmak. İpek yolunun yıkık köprüsü.

Buhur yandı. Saldı kokusunu.

Ben dayandım.

O orada, buhur tanesi ateşe attığı anda, gördüm güzeldi, güzelden başka bir şeydi. Yoldan çeviren bir güzellikti. Güzel, hangi hatıranın uyanışydı ki, önce gülümseme arzusu verdi bana, sonra hiçkırta hiçkırta ağlama. Hangi unutulmuş hatıranın tanışıklığıyla duruyordu ki orada, gelişi de daveti de ölüm kadar kaçınılmaz oluyordu. Hep vardı da adı yeni koyuluyordu. Bir sefer hazırlığı tamamlanıp durmuştu da içimde vaktini bilmiyordum.

Sefer vakti vurup duruyordu.

Büyülenmiş olmalıydım.

Ne elimde bir kandil ne sırtımda gece hırkası. Ne saçlarım dağınık ne kalpte heyecan fırtınası. Ne uzanıp usulca bir kapının aralığından karanlığın koynuna, yaklaşp bir yasağın baş ucuna. Ama bakmakla görmenin birbirinden ayrıldığı o noktada. Buhur ve tütsü dolu bir dükkânın karanlığında. Gül, bağı yanarak salarken kokusunu. “Bakışı bakışa ekleyerek bakmayın”, buyrulmuştu, bakışı bakışa ekleyerek baktım ona. Yüzü küçülen ay gibi gölgeli bir aydınlıktı. Oysa adımla adı arasına haram sözcüğünün harfleri düşecek olana bakmamıştım hiç. Baktım alnına, şakaklarına, göz kapaklarına. İncecik bir hilâle benzeyen kaşlarına. Çekik burnuna. Üzerine tütsü kokusu sinmiş giysisinin gizlediği omuzlarına. Alnında terden ıslak, bağından azad,

turalanmış olması gereken saçlarına. Baktım benden gizlenene, bana yasak olana, bakmamam gerekene. Bir günah gibi düştü düşünceme bahtıma.

Kalbim ilk o anda kıpırdadı.

Işık su kıyısındaymış. Çizgisi bana doğruymuş. Sır, ancak perdenin önünde durmayı göze alana aşıkarmış. Ama kalbin sırrıyla süveydası arasındaki yol ne kadar da kısaymış. Süveyda, üzerinde günahların biriktiği kapkara bir noktaymış. Esvedeyn olmuyormuş kalbimin üzerinde; iki kara. Ama kalbin süveydası varmış ve o da kara anlamındaymış. Niyet, sevaba götürdüğü gibi günaha da açılan kapıymış. İnsan ikisinin arasında hem malûm hem meçhulmüş.

Buhur ateşe düşüp de kokusunu saldığı anda onsuz yapamayacağımı anladım.

Evde karım. Nur, çocuğum.

Dünyanın bütün dengesi ve o dengenin içindeki düzeni bozuldu. Ben altında kaldım. Her şeyin, bir şeyle bir şey arasında durduğu daha baştan uyarılmış bu hikâyede çok şeyle bir şeyin arasında kaldım.

Adı koyulmamış hiçbir şeyin gerçek anlamda var olduğuna ikna olamayan bir kalbin sahibiydim ben. Hayatı kelimelerle hükmeden biriydim ben. Var olanla yok olan arasındaki fark bir isim. Onunla başlayan hayatımı onun ismini bilmekle başlamak istedim.

Varlığına dair, nefti gölgeli bir tütsü-buhur dükkânında, bana gösterdiklerinin dışında, hiçbir bilgiye sahip değilken sevmiştim onu. Başka bir şey değil, ateşe düşeceği ana kadar hiçbir şeyi merak etmeyerek sevmeyi bilen kalbimin bütün sükûnetiyle sadece onun ismini merak ettim ben. Gülün önce ilâhi muhayyilede adının koyulduğunu, manasının sonradan yaratıldığını, bu dünyadaki suretinin ise en sonra geldiğini kavradığımda imanımı tamamlayan biriydim ben. Bunun başka yolunun olmadığını aklıma ancak böyle kabul ettirebilmiştim ben. Kolay olmamıştı ama yolculuğun suretten manaya doğru olduğunu öğrenmiştim ben.

Âlemin bir sebebi bir de mümkünü vardı. İsimler önce, hayatlar sonraydı. Her isim, içinde, kuvveden çıkacak bir fiil saklardı. Her şey ölse isim yaşardı, isim ölünce olurdu her şeyin de ölmesi. Ayak bastığı kumsalı bu yüzden isim vererek vatan kılardı kâşif. Bir ismin bazen bütün hikâyeye unutulsa da kalbe batması, kiminin bir isimden ibaret kalması, kiminden geriye bir isim bile kalmaması. Bütün bunlar ismin taşıdığı hikmettendi, isimle varlık arasındaki ölümcül beyan-

dandı. Namazın farzıydı kıraat, kıraat da kelimelerdi. “Esirgeyen ve başlayanın adıyla.” Her işin başı da bir isim değil miydi?

Değil mi ki “Önce söz vardı”. Her şeydi isim. İçerdiği bütün sonsuzluk vehmiyle aşkın dahi var olabilmek ve sürebilmek için ihtiyacı vardı kelimelere. Bu yüzden aşkın kendisi de bir isimdi. Üstelik aşkın manası tek olmadığı için, tek ismi de yoktu. Aşkın isimleri türetilirken manaları da onlarca çoğaltılmıştı. Faildi isim, isim mef’uldü. Bir isim. Üç isim. Beş isim. Bir isimdi bağlantı, ibtilâ isimdi. İsmi varsa kendisi vardı, ismi yoksa kendisi de yok oluyordu her şeyin. İsimlerin hayatı tamamladığına dair taşıdığım sarsılmaz inançla, hayat hakkı ihlâl edilmiş bir aşk olmasın benimki diye, onun ismini merak ettim.

Bilmeyişimle merak ettim ben. İsmi koyulmuş fakat henüz sebepler âleminden mümkünler âlemine düşmemiş olanların arasından düşün benim hakikatime diye, başka bir şeyi değil, onun ismini merak ettim. Zannımca aşklar, eğer gerçekten başlayacaksa bir ismin bilgisiyle başlardı. Bir ismi olmalıydı. İsmi bilmezsem, onun varlığına gerçek diyemezdim. En çok duyduğu ama en az söylediği bir isimdi onun kendi ismi. Ve kim bilir kaç kez tekrarlanan bu isim, bir zikir olarak onun varlığını etkilemiş olmalıydı. Çünkü duaydı isim, isimden sahibine hisse vardı.

Bir veli mi, şeyh mi, müezzin mi? Yoksa babası, amcası, ağabeyi mi? Ama kucağına verildiği bir erkeğin sesi. Önce kulağına arka arkaya isimler fısıldamış; Hak, Muhammed Mustafa, sonra da ismini koymuş olmalıydı. Kurumuş gül kokusu. İsmi koyulmadan önce de var olmuş olmalı, ama ismi koyulunca aşikâr olmuştu.

Mahallesinde, sokağında, evinde bir isimle çağrılmış olmalıydı. Bu kadar güzelse benim gördüğüm kadar, adı dilden dillere dolaşmış olmalıydı. O, yürüyorsa bozuk kaldırımlar üzerinde topal avcısını yoran bir ceylân gibi seke seke, bir ismi olmalıydı. Siyah ise giydiği çarşaf, siyah ise yüzüne çektiği peçe, oturuyor kalkıyor, gülüyor ağlıyor ve konuşuyorsa. Düşünüyor, mutlu oluyor veya acı çekiyorsa. Varsa. Hayatsa. Bir ismi olmalıydı. O isim, geldiği ve döneceği bir âlemde

kendisine koyulmuş olmalıydı. Olmuş ve olacak her şeylerin ismi kendisinde kayıtlı bulunan Levh-i Mahfuzda yazılı olmalıydı.

Bir ismi olmalıydı. Ve ben o ismi mutlaka hatırlıyor olmalıydım. Bu kadar aşına geliyorsa bana siyahlar içindeki bu kadın, bütün ruhların bir araya toplandığı ezel meclisinde onun ismi benim kulağıma fısıldanmış olmalıydı.

Her şey gibi bu dünyadaki kelimeler de yetersizdi, biliyordum. Ama yine de şairin dahi acizlikten, anlatamamaktan, kalplerin dili olmadığından şikayet edip de gözyaşının bereketine sığındığı o suskunluk yerinde, en çok söyleyenin âh'a bitştirilerek alev ateş infilâk eden bir isim, tek isim, sevilenin ismi olduğunu bilerek. Gelecek ve geçecek bütün yangınlarımın teminatı olsun diye onun ismini bilmek istedim.

Bu merakla. Gülün kokusunu saldıgı, kalbimin kıpırdadığı ve benim onsuz yapamayacağımı anladığım ilk anda, karanlık dükkânın gölgeleri içinde ona, adın ne, dedim, söyle bana. Yere baktı önce. Sonra bir güvercinin gözleri kadar kahverengi gözleriyle, benim yüzüme. Boğuk, fısıltılı bir solukta, buğulu bir sesle, Nihâde, dedi.

Nihâde! Garip bir isimdi bu. İğreti bir isim gibi duruyordu. Eğer benim hatırlayışım da bir kusur yoksa daha evvel hiç duymadığım bir isimdi. Nihad vardı da isim olarak bildiğim, Nihâde yoktu. Nihad, huy yaradılış anlamına geliyordu da Nihâde, dışı yaradılış anlamını taşıyordu. Kelâmımın beni huzursuz etmesine izin vermezdim ama en önemlisi Nihâde, ezelden hatırlamadığım bir isimdi. Neden bilmiyorum ama, adı sanki Nihâde değildi.

Hangi harfi eksikti ki bana ait alfabede ona ait ismin, sadece bir nûn uğultusuyla bağlandım onun ismin gerçekliğine, baştaki nûn'dan başkasını sökemedim. Ama yine de başında onu benim ve Nur'un ismindeki nûn'a bağlayan nûn'la Nihâde, hiç kimseye olmadığı kadar ona yakışan isimdi. O bana aşktı ve değil mi ki kendi ismi olmasa bile onu ben Nihâde diye bildimdi.

Bana aşktı ama o anda, ben onun ismini sordum da bana aşk olan benim ismimi sormadı. Ben, kendi ismimi söyledim. Bir esame kâğıdı üzerinde yazılı duran ismimi değil, her şeyin ilk örneğinin

kendisinde saklı durduğu misaller âleminde bana yazılan ve büyük günde onunla çağrılacak olduğum, benim, bana ait olan ismimi bilsin istedim. İsmim unutulsa bile. Bir isimden ibaret kalsam bile. Hatta bir isim bile kalmasa benden geriye. İsmimi bırakırsam onun bilgisine, varlığını bir daha inkâr edemeyeceğini bildim.

Boşluğa bir nûn üflerken. Ve bir nûn çekerken boşluğun içinden. Ona ismimi söyledim. Arkadan gelen günler içinde aramıza bir erkekle bir kadın arasındaki en güçlü bağ olan nikâhın düğümü düştüğünde ondan, bana, ev içi sessizliğinde ve arka bahçenin iç orman serinliğinde, yani biz bize, kendi adıyla seslenmesini istedim. Ocaktan, kışladan içeri attığım her adım Mansur kılarken beni, benim olmayan bir hayatın yalancılığında yalanlarken kendimi, onun yanında kiraz çiçeği dudaklarından dökülen ismimi her duyduğumda en fazla kendim oluyordum. Adımın başında Nur'un nûn'u. Nihâde'nin nûn'u. Mansur olarak değil, o nûn olarak onundum.

Öylece andı beni, kendi adıyla bildi beni.

Bir defası dışında. Son defası dışında.

Ertesi gün aylardır bakılmamış dükkânı düzenlemeye koyulduk. Bir ismin emniyetinde aşkıma başladığım gün boyunca. O. Tozlu rafların, kirli şişelerin, irili ufaklı kazanların arasında uğraşırken. Bana üzeri kar manzaralı porselen fincanda elinden ilk kahveyi getirirken. Ceviz yaprakları arasında kış ortasına kadar saklanmış bereketli narı tam ortasından ikiye bölerken. Ben. Baktım Nihâde'ye, biteviye. Varlığına, manasına, suretine. Kalbimin ilk kıpırdadığı anı sığdıracağım ne kadar çok kelâmım vardı benim. Yine de bir kıpırtısına kalbimin kelâm yetiremedim.

Ben o zaman, ismini koyamadığım hiçbir şeyin gerçekliğinden emin olamayan kelâm yanım ve serçe aklımdan baskın olduğunu zannettiğim okyanus kalbimle; isme yaslanan aşkın eksik bir aşk olabileceğini hesaba katmıyordum. Kelâm akla bakar, aşk hisse. Hisseden âşıklarla söyleyen kelimelerin arasının nerede açıldığını henüz görmüyordum. Ve benim, bir türlü tam teslim olmayan ve direnen isimlerden başlayıp felâkete kadar uzayacak bir yolum yolculuğum vardı da, o zaman bilmiyordum.

Bilmeyişimle şaşırđım. Şaşkınlığım, bana ne olduğunu anlayamamaktan daha ziyade bu oluşun nasıl olup da bana, benim kalbimin içine sığdırıldığını anlayamamaktan kaynaklandı. Fakat hayatta başıma gelebilecek en güzel şeydi. Onun gelişinden evvel ne varsa hepsi hükmünü yitirdi, kendi geçmişimi yeniden kurdum. Onunla

yorumladım ondan evvel yaşadığım her şeyi. Onsuz bir geçmişim sanki hiç yoktu.

Şimdi kalbim sabıkalıydı benim, suçu, bir bedende yer alması. Ama kalbimi koruyan muhafaza meleklerinin korumasından daha büyük bir aşka düşmüş olmalıydım ki böyle kolay oldu ona akışım. Çağlayanlar önünde kalmış kâğıt gemiler gibi iradesiz, ona akarken, benimkinden üstün bir irade tarafından bu kaderi yaşamak üzere seçilmişliğime hükmettim. Çaresizliğim oldu ona akışım. Meşru ve muaf kılınıyordum çaresizliğimle. Suç var oluyordu da ben suçlu olmuyordum.

Yorucu bir çağrıydı. Ama önüne geçilemeyeceği için kaderin, ona gidiş kolaydı. Bedeli bir cennet sürgünüyle ödenmiş ve çok pahalıya mal olmuş bir aşkın Peygamberinin soyundan gelen insandım ben. Kalbimin tam orta yerinde, büyücü olduğu varsayılabılır bir buhur tacirinin yaktığı ateş ve onun serptiği su birlikte duruyordu. Vareden'in "hâfiz" isminde suya rağmen ateş, ateşe rağmen su böylece korunup durmuyor muydu? Aşkı, suyun ve ateşin hoşça birlikteliği olarak yorumlayınca, aracısız katıldım evrenin süre giden yaradılışına. Büyük ve güzel ne varsa hepsinde var oldum. Sabahın erkeninde gül dolu bahçede kayboldu yolum.

Öyle bir haber gibi indi ki üzerime, sanki gökyüzünün kapıları açıldı ve hakikat ağır ağır indi üzerime. Gerçeğe hiç bu kadar yakın olmamıştım. Üzerinden bir yıkım geçmiş kalbimle şimdi dönüp geriye baktığımda gördüğüm şey şu oluyor ki; gafflete düşmemek için, buldum. Öyle bir buldum ki bundan sonra neyi kaybetsem, kazancım kaybımdan büyük olacak, böyle zannetmişim. Bu kadar büyük kaybetmek için o kadar büyük bulduğumu fark edememişim.

Rüyalarımında esirim oluşuyla hakikatimde efendim olması arasında tercih yapacak kadar zamanım olmadı. En derin noktasında okyanusun yüzüne bırakılan inci tanesinin dibe inmesi için geçmesi gereken zaman kadar hızlı, bir o kadar da sakin oldu onu sevişim. Gri gökten deniz üzerine dökülüşüne kimsenin hayret etmediği bir kar tanesi kadar kolay bir kaderle girdi benim hayatıma. Söz geçi-

remediğim düşünceme kendimi hiç düşünmeden terk ettim. Tüm perdelerimi indirdim. Bir isim olarak çit sarmaşığı anlamıyla bütün varlığımı teslim alan aşka kendimi itirazsız verdim. Gönüllü, bu anlaşmaya evet, dedim. Bir uçuruma kadar açılacak karanlığın ortasına böyle kolay düşüverdim.

Başımın üzerinde incecik bir hilâl, dilim Musa'nın dili gibi çözüldü: Kandile gül yağı koy ey serv-i hırâman. Hoş âmedi, hoş âmedi! Mekânım: "Beynes-sema ve'l-arz": Göklerle yerin arasındayım. Selâm. Es-selâm! Ben. Şimdi bir kalbin atışında durdurulmuş olmayı biliyor olmalıyım. Değil mi ki kalbimin tam orta yerinde tecelli eden küllî kadere ve O'nun öğrettiği isimlere muhabbetle sahibim. Seninle varım ben. O kadar ki yıldızlar konmasa cemalinden yansımalı, yokum ben.

Niçin yaratıldığımı o gün o dükkânın gölgeleri arasında anladım. Ve ne için yaratıldığının bilgisine duyduğum güvenle, ne gün öleceğime dair merakı hepten arkamda bıraktım. Fikrimi de aklımı da yalnızca ona devrettim. İlle de o! Yalnızca o! Evvelen o! Ahiren o, dedim!

Akşamının soğuşuna, İstanbul'un, üzerine karanlık bastıran daracak sokaklarına kendimi atıp da. Aklımı ve kalbimi onun yanında bırakıp evimin yolunu tuttuğumda. Denize düşmüş kandiller, yıldızlar, kalpler ve nilüferler arasında dönerken başım; efendim, dedim, benim efendim. Biri seni bana helâl ü hoş etmeli. Bildiğim bütün güzel isimlerle O'na dua ettim.

Zemherir gecelerine denk geldi. Söyledim ona. Kapının üzerindeki mor salkım canı çekilmiş bir kış dalı. Sanki o bahçede hiç bahar olmamıştı. Nur'un annesiydi o. İçimde onu yaşattığım bir isim yoktu. Sadece Nur'un annesi. Onun bana mukabele eden bir hayatı yoktu ki bir isim olarak kalsındı aklımda. Ama Nur'un annesi olduğu için, ayaklarının altında cennet, çiğnenip geçilmiyordu. Halimin diliyle, aşkımla, utancım, halimle, vebalimle, hakkımla, ruhsatımla, ne'm varsa onunla anlattım. Ter içinde kalmıştım.

Meşrebimde ikinci eş yoktu benim. Kendisine, inananların en hayırlısı sorulduğunda üç ayrı durumda üç ayrı mümin tanımlayan Peygamberden öğrenmiştim doğruların durumlarla ilişkisini. İzinlerin şart anlamına gelmediğini. Ansızın aralanan göklerden kendisine iniveren Peygamberlik muştusunun ağırlığı altında kimseye değil, önce Hatice'sine koşan, bir kadını ilk Müslüman kılan, soyu, kızı Fatıma'sının soyundan sonsuzluğa uzanan Peygamberin yolundan yürüyordum zannımca. Peygamberinin arkasında, gelecek İslâm ümmetini tek başına temsil ederek saf tutan Hatice'yi düşündükçe bütün evrenin özetini ancak tek kadında, sevdiğim kadında çıkarabileceğimi fark ediyordum ben.

Adaletle hükmedemeyeceğimi bilmem bir yana, aşkın masumiyetine zede geldiği anda iki eşle asla yapamayacağımı bilmem bir yana.

Tek eşle iktifa etmem gerektiğini söylüyordu meşrebim. Meşrebim, izin ayetinin içindeki lâ'yı, "yapma" diye yorumluyordu. Ruhsatla azimet arasında benim sünnetim, on beş yıl Hatice'sine tek eş olan Peygamberden Fatıma'sını Ali'ye tek eş kılan Peygamberin sünnetine kadar genişliyordu. Tek, diyordu meşrebim. Adaleti sağlayamazdım. Sevdiğime de sevmediğime de haksızlık yapamazdım. Mahiyetim buydu benim.

Ama mahiyetimle seyrim ayrı düşmüştü birbirinden. Lâ'yı yapma diye yorumlasam da illâ Nihâde diyordum! İllâ! Harama yaklaşmışım. Ayet apaçık, yaklaşma, diyordu. Yapma, değil, yaklaşma. Ürpertici uçurumun kıyısında dolaşıyordum. Boğuluyordum. Bir yolu olmalıydı. Nihâdesiz yapamazdım. Üzerime düşen ışığı kendi ellerimle kapatamazdım. Son çareye sarıldım. Yarattığının fitratını yaratılmış olandan daha iyi bilen Yaratıcı'nın verdiği izni, ruhsatımı kullandım.

Nur'un annesine, bana izin ver, dedim. Bir nikâh düşsün onunla da benim arama. Beni bu tehlikeden kurtar, dedim. Başka yolu yok bunun. Oyuncak bir bebeğin yüzünde asılı duran bir gülümseme gibi donup kaldı çilekeş yüzünün orta yerinde acıyla gülümsemesi.

Sana izin verdim, beni ateşle sına! Hayır, bana böyle demedi. Bana izin vermedi. Bu izni benim istemeye hakkım olduğu kadar onun da vermemeye hakkı vardı.

Başka çarem yok, diye yineledim ümitsizlikle, görmüyor musun?

Son çareden de öte çare varmış. Ben görmüyordum da o görüyordu. Beni boşa, dedi.

Başında mor bir namaz örtüsü, her zamankinden zayıf, her zamankinden ufacıktı. İçimde, on yıllık hayatıma arkadaş olamayana dair ne bir öfke, ne bir vefasızlık duygusu.

Kalktım yerimden. Yan odaya geçtim.

Nur! Orada, beyaz patiskaları sabun kokan kerevetin üzerinde, yâ biçiminde kıvrılmış duruyordu. Belli ki her şeyi duymuştu. Yüzünde bütün çocukların korkularıyla aynı adı taşıyan korku.

Nur doğduğunda. O, annesinin bedeninde korunağı olan karanlıktan çıkıp da ışığa kavuşunca. Önce kulağına hep aynı isim: Hak. Muhammed Mustafa. Sonra karanlıktan çıktığı için ışığa, Nur demiştim adına. O, benim de içimden kopmuştu. Geceler hakkı için ki ona hayat veren bir taraftım ben. Yine de, sadece, bir yanıla benim olduğu için sevmedim Nur'u. Onu benim bedenimden benim hazzımla alarak kendi bedeninden acıyla koparan kadın, yaşamın en güçlü sırrıyla doluydu. Nur cennetin kokusuydu. En çok bu yüzden sevdim Nur'u.

Geceler inerti Nur'la benim üzerimize. Biraz uzağımda, yani hemen yanı başımda oyun yorgunu çocukluğuyla, saçlarının o güzelim masum kir kokusu bana uzanarak uyurdu. İç titremesiyle yoğrulmuş bir şefkati ona duyduğum sevginin gerçeğı. Cennetten gelen bu yüze tutkum, korkuyla beslenirdi. Nur için her şeyden korkardım. En çok da onun korkmasından korkardım. Bir gün. Bir ormanda kaybolan ve bir daha asla bulunamayan yedi yaşında bir çocuğun kendi kaderiyle karşı karşıya geldiğı anda duyduğu dehşete benzer bir dehşet duyacağı korkusuyla titrerdim onun üzerine. Cennetin imlâsı belki de bu yüzden cinnete benzerdi. Yûsuf kadar güzeldi ve masumdu. Bu yüzden onun yanında en fazla Yakub olurum.

Üstten ve alttan dişleri dökülmüş süt masumluğunda bir çocuk ağzının bir babayı gül edebilecek güzelliğinde sorardım ona:

Sin üç dişli, şın ona benzer, Nur hangi-sine benzer, Nur?

Uygunun sularına döküldüğü yerde Nur, derin bir soluk, saçlarının çocuk temizliğinde hep o masum ve muzip kir kokusu olurdu.

Hı! Derdi.

Sorardım: Nur uyumus mu?

Uyumus, derdi.

Kuşlar rüyalarına uçmus mu?

Uçmus, derdi şın'ın bütün dişlerini dökerek.

Şın'ın dişleri dökülmüş mü?

Dökülmüş, derdi.

Nur, kuşlar diyemesin de, kuşların kanadına konup uzaklara gidemesin diye mi, derdim.

Bir şın aşk'ı aşk yapan. Aşk olmasın diye mi babasına Nur şın'ın dişlerini dökmüş, diye sorardım sonunda.

Sesi çıkmazdı.

Nur uyumuş olurdu.

O, sonunu duymazdı sorduklarımın. Ben kendi sorduklarımı cevaplamazdım. Aklımda ne olduğunu bilmediğim noksanlıklarım, sabah olurdu, gözlerimi kırpamazdım. Denizin sesi gelirdi yakınlardan. Deniz ne benim kadar dertli ne benim kadar dayanıklı olurdu. En fazla üç gün, kendi derinliğinde çalkanır durur, sonunda durulurdu. Ben durulmazdım.

Baktım ona. Küçücük kalbinin içinde bir avuç köz, alev ateş, sonra kor. Elimi koydum alınına. Saçlarının altına. Alnı da kalbi kadar yanıyordu. Yüzünde korku. Ben avucumun içini dokundurduğum da Nur'un alınından ırmaklar geçmedi ilk defa. Benim kalbime ceylânlar inmedi. O hâlâ Yûsuf'tu da babası artık Yakup değildi.

Nur, demek istedim, Nihâde döküldü ağzımdan, şelâle. Kelâm hangi perdesinden kopuyordu ki kalbin, sözü taşıyan nefesime artık Nihâde'den başka isim için izin verilmeyecek olduğunu acıyla fark ettim. İçimden, Nur dedim, dol, bütün boşluklarımı doldur tek başına ne olursun! Baktım ona. Çocuk varlığına. Ufacıklığına. Cılızdı. Mini minnacıktı. İncecikti kolları. Bacakları. Bir daha ağzımdan döküldü bir şelâle gibi Nihâde'nin adı. Nihâde içimde cinnetti. Bütün boşluklarım ezelden bu yana ne birikmişse onunla doldu. Dolsaydı boşluklarıma Nur. Ne olurdu!

Kalktım yerimden. Tekrar yan odaya geçtim. Ben kendim değildim. O Nur'un annesi. Bilmem ki neler söyledim. Kelâm boşluğa dağılırken ne kadar zaman geçti? Bir kez kaldırıp da yüzümü bakamadım yüzüne. Yüzünde, sebebini bildiğim çizgilere. Saçındaki her beyaz tele. Çocuğumun biçiminde yaratılmış kucağına. Gözlerim yerde, sadece ayaklarına bakabildim onun. Kim bilir hangi ceylânın derisinden kesilmiş bir çift mest içindeki, doğrudan, iyiden ve güzel-

den başka hiçbir şeye doğru yürümemiş ayaklarına. Birbiri üzerine sığınmışlardı. O günden sonra aklımda mest içinde acı çeken bir çift ayak olarak kaldı. Şans sözcüğü olsaydı lügatimde, bazılarının daha doğuştan şanssız yaratıldıklarına inandığımı söyleyecektim o zaman; yanılmış yanlarımın en yanılmışıyla, gerçek şansın ne olduğunu kestiremeden.

Turnam. Tam göğsünün üzerinde, kim bilir kaç kez dokunduğum yerde ellerimin lekesi. Zayıf yaratılmış olan kalp, belli ki yasaların da ahlâkın da üzerindeydi. Olumsuzluk bir nâ eki. On yıldır bana mahrem olanı bir anda nâ-mahrem kılacak olan cümleyi, bekleyemedim üçünü bir arada, üç kez arka arkaya söyledim.

Boşluk titredi. Yer ile gökler titredi. Evren titredi. Allah'ın en sevmediği helâline dair sözcük böyle düştü hikâyenin orta yerine. Bana boş oldu.

Onu öylece karanlığa terk ederek koştum göz aydınlığıma. Zemherir soğukları. Ay'ın hiç görünmediği gecelerin en karanlığıydı.

Bitmeye yazgılı aşkın eylemleri ben öznesiyle çekile dururken ve ben diyebilen çileli aşk, tarihin sonsuz gibi görünen çizgisi üzerinde hiçbir tarihçinin ilgisini çekmeden süre gidiyorken. Tarihçiye tarih olsun diye değilse de yine, yazılan bir tarih vardı. Ve tarihçi kendince dakik ama şaibeli titizliğinde koyarken olmuş bitmiş, hükmünü ve devrini kapatmış hadiselerin isimlerini, çıkarırken neticelerini; koyulan her ismin de anlatacağı bir hikâye vardı. Böyle yazıldı Osmanlı tarihinin önünde yeniçeriliğin tarihi. Ve ki Gazi lâkaplı Osman'ın oğullarının ve onların kurup yaşattığı devletin tarihi. Çünkü bir düşüşün hikâyesi, bir nizamın bozulma tarihçesi yeniçeriler olmadan yazılamazdı.

Düşme. Çürüme. Çökme?

Bozulma. Nizamdan çıkma. Çözülme?

Eskime. Değişme?

Bir manaya çok isim karşılık gelince çoğaldı bizim de hikâyemizin isimleri. Peki ama bizim hikâyemizde bunların hangisi aslolan? Hepsisi! Ama neye göre? Bir düşüşün hikâyesi olarak yazılacaksa şu tarihçemiz, düşüş ama neye göre? En baştan biline ki, tarihin akışı içinde göz alıcı bir güneşin gökyüzünde zirveyi tuttuğu Muhteşem Süleyman'ın asrına göre. Çünkü tarih ileriye doğru gitse de gördüğü sadece geçmiştir.

Süleyman'ın asrı, vakt-i Süleyman, sadece geçmişi görebilen bizler için vakt-i saadetimizdir.

Kötümser tarihçi hangi isimle isimlendirirse isimlendirsün, değişme, bozulma, çökme, çözüme; ya da iyimser bir yorumla yahut yeni bir bakışla, kendine gelme, kabuk değiştirme, yenileşme, ne derse desin. Bizim şu hikâye içinde çözülmeyen kastettiğimiz: Süleyman'ın asrına göre farklı olan ne ise o işte! Neyse kaybolan, yerine gelen değil yiten ne ise, o işte!

Nizam, düzen demektir ve o da Muhteşem bir Süleyman'ın kanunları ile aldığımız nizamdır. Hikâyemizin ilk yarısı. Sonraki zamanlar için bir ıslâhat rüyası ve sonra bir yangın yeri olarak kaldı. Bu da hikâyemizin ikinci ve son yarısı. Böyle yazıldı yeniçeriliğin Osmanlı tarihi içinde iki bölümü ve çokça alt bölümü olan tarihi. Özet çıkartmak gerekirse: Başlarken muhteşemdik, biterken tükenmiştik, sadece bu!